

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมุ่งศึกษาบุคลิกภาพของผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งบทนี้เป็นบทสรุปการวิจัย ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบุคลิกภาพของผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยส่งแบบสำรวจตัวเองของ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช ซึ่งประยุกต์มาจากทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล จุง ไปยังประชากรซึ่งเป็นผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา 80 โรงเรียน จำนวน 1,200 ฉบับ โดยใช้บริการทางไปรษณีย์ และรับกลับคืนโดยผู้วิจัยไปรษณีย์ตนเอง เป็นแบบสำรวจตนเองที่สมบูรณ์จำนวน 996 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ ปรากฏผลดังนี้

1.1 เพศ

ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

1.2 อายุ

ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 36-40 ปี

1.3 ระยะเวลาที่รับราชการ

ผู้ให้สัมภาษณ์ราชการภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่รับราชการอยู่ในช่วง 11-15 ปี

1.4 วุฒิต่างการศึกษา

ผู้ให้สัมภาษณ์ราชการภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่มีวุฒิต่างการศึกษาระดับปริญญาตรี

1.5 ตำแหน่งหน้าที่

ผู้ให้สัมภาษณ์ราชการภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งหน้าที่เป็นหัวหน้า-หมวดวิชา

1.6 หมวดวิชา

ผู้ให้สัมภาษณ์ราชการภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่สังกัดหมวดวิชาคณิตศาสตร์

1.7 ขนาดโรงเรียน

ผู้ให้สัมภาษณ์ราชการภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่

ตอนที่ 2 บุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ราชการภายในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพปรากฏผลดังนี้

2.1 เพศ

ผู้ให้สัมภาษณ์ราชการภายในโรงเรียนเมื่อพิจารณาตามเพศ ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีบุคลิกภาพเด่นดังนี้ ด้านทัศนคติ มีบุคลิกภาพประเภทเก็บตัว หญิงมีเปอร์เซ็นต์มากกว่าชาย ด้านการรับรู้ความเป็นจริง มีบุคลิกภาพประเภทมีความรู้สึกและการรู้ที่รวดเร็ว หญิงมีเปอร์เซ็นต์มากกว่าชาย ด้านการพิจารณาต่อสิ่งที่รับรู้ มีบุคลิกภาพประเภทการใช้ความคิดในการตัดสินใจ ชายมีเปอร์เซ็นต์มากกว่าหญิง ด้านแบบนิยมนที่ใช้ในการตัดสินใจ มีบุคลิกภาพประเภทใช้การตัดสินใจ ชายมีเปอร์เซ็นต์มากกว่าหญิง

2.2 อายุ

ผู้ให้สัมภาษณ์ราชการภายในโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามอายุ มีบุคลิกภาพเด่นดังนี้ ด้านทัศนคติ ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทเก็บตัว ยกเว้นช่วงอายุ 51-55 ปี ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทเปิดเผย และช่วงอายุ 36-40 ปี มีบุคลิกภาพประเภทเก็บตัวและเปิดเผยเท่ากัน ด้านการรับรู้ความเป็นจริง ทุกช่วงอายุ ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทมีความรู้สึกและการรู้ที่รวดเร็ว ด้านการพิจารณาต่อสิ่งที่รับรู้ ทุกช่วงอายุ ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทใช้ความคิดในการตัดสินใจ

ด้านแบบนิยมนำใช้ในการตัดสินใจ ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทใช้การตัดสินใจ ยกเว้นช่วงอายุ 51-55 ปี ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทใช้การรับรู้

2.3 ระยะเวลาที่รับราชการ

ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามระยะเวลาที่รับราชการ มีบุคลิกภาพเด่นดังนี้ ด้านทัศนคติ ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทเก็บตัว ยกเว้นช่วงระยะเวลาที่รับราชการระหว่าง 11-15 ปี ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทเปิดเผย ด้านการรับรู้ความเป็นจริง ทุกช่วงระยะเวลาที่รับราชการ ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทมีความรู้สึกและการรับรู้ที่รวดเร็ว ด้านการพิจารณาต่อสิ่งที่รับรู้ ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทการใช้ความคิดในการตัดสินใจ ยกเว้นช่วงระยะเวลาที่รับราชการน้อยกว่า 6 ปี ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทใช้ความรู้สึกในการตัดสินใจ ด้านแบบนิยมนำใช้ในการตัดสินใจ ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทใช้การตัดสินใจ ยกเว้นช่วงระยะเวลาที่รับราชการระหว่าง 26-30 ปี และมากกว่า 31 ปี ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทใช้การรับรู้

2.4 วุฒิทางการศึกษา

ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามวุฒิทางการศึกษามีบุคลิกภาพเด่นดังนี้ ด้านทัศนคติ ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทเก็บตัว ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทเปิดเผย ด้านการรับรู้ความเป็นจริง ทั้งผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทมีความรู้สึกและการรับรู้ที่รวดเร็ว ด้านการพิจารณาต่อสิ่งที่รับรู้ ทั้งผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทการใช้ความคิดในการตัดสินใจ ด้านแบบนิยมนำใช้ในการตัดสินใจ ทั้งผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทใช้การตัดสินใจ

2.5 ตำแหน่งหน้าที่

ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามตำแหน่งหน้าที่มีบุคลิกภาพเด่นดังนี้ ด้านทัศนคติ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทเปิดเผย ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทมีความรู้สึกและการรับรู้ที่รวดเร็ว ด้านการพิจารณาต่อสิ่งที่รับรู้ ทุกตำแหน่งหน้าที่ ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทการใช้ความคิดในการตัดสินใจ ด้านแบบนิยมนำใช้ในการตัดสินใจ ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทใช้การตัดสินใจ ยกเว้นผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพประเภทใช้การรับรู้

2.6 ทมวควิชา

ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามทมวควิชา มีบุคลิกภาพ
 เค่นดงนี้ ค่านทศนคคิ ผู้ที่สังกคทมวควิชาภาษาไทย คณิศศาสตร์ สังคมศีกษา พลานามัย ชุรกิจ
 วิทยาศาสตร์ คทกรรม ศิลปศีกษา เกษตรกรรม และกิจกรรม ส่วนใหญ่มืบุคลิกภาพประเภท
 เกือบตัว ผู้ที่สังกคทมวควิชาภาษาต่างประเทศ อุตสาหกรรม และไมสังกคทมวควิชา ส่วนใหญ่
 มีบุคลิกภาพประเภทเปคเดย ค่านการรับรู้ความเป็นจริง ททมวควิชาส่วนใหญ่มืบุคลิกภาพประเภท
 มีความรู้สีกและการรู้ที่รวดเร้ว ค่านการพิจารณาต่อสิ่งทีรับรู้ทุกทมวควิชา ส่วนใหญ่มืบุคลิกภาพ
 ประเภทการใช้ความคิดในการคคสใจ ค่านแบบนิยมนที่ใใช้ในการคคสใจ ผู้ที่สังกคทมวควิชา
 ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ คณิศศาสตร์ สังคมศีกษา พลานามัย ชุรกิจ วิทยาศาสตร์
 คทกรรม ศิลปศีกษา และอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่มืบุคลิกภาพประเภทใใช้การคคสใจ ผู้ที่
 สังกคทมวควิชาเกษตรกรรม กิจกรรม และไมสังกคทมวควิชา ส่วนใหญ่มืบุคลิกภาพประเภท
 ใใช้การรับรู้

2.7 ขนาดโรงเรียน

ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน มีบุคลิกภาพ
 เค่นดงนี้ ค่านทศนคคิ ผู้ที่อยู่ใโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่มืบุคลิกภาพประเภทเกือบตัว ผู้ที่อยู่ใ
 โรงเรียนขนาดใหญพิเศษ ส่วนใหญ่มืบุคลิกภาพประเภทเปคเดย ค่านการรับรู้ความเป็นจริง
 ผู้ที่อยู่ใโรงเรียนทั้ง 2 ขนาด ส่วนใหญ่มืบุคลิกภาพประเภทมีความรู้สีกและการรู้ที่รวดเร้ว
 ค่านการพิจารณาต่อสิ่งทีรับรู้ ผู้ที่อยู่ใโรงเรียนทั้ง 2 ขนาด ส่วนใหญ่มืบุคลิกภาพประเภทการใช้
 ความคิดในการคคสใจ ค่านแบบนิยมนที่ใใช้ในการคคสใจ ผู้ที่อยู่ใโรงเรียนทั้ง 2 ขนาด
 ส่วนใหญ่มืบุคลิกภาพประเภทใใช้การคคสใจ

โดยภาพรวม ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภท
 บุคลิกภาพ ผลปรากฏว่า

ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน มีบุคลิกภาพเค่นดงนี้ ค่านทศนคคิ ส่วนใหญ่มื
 บุคลิกภาพประเภทเกือบตัว ค่านการรับรู้ความเป็นจริง ส่วนใหญ่มืบุคลิกภาพประเภทมีความรู้สีก
 และการรู้ที่รวดเร้ว ค่านการพิจารณาต่อสิ่งทีรับรู้ ส่วนใหญ่มืบุคลิกภาพประเภทการใช้ความคิด
 ในการคคสใจ ค่านแบบนิยมนที่ใใช้ในการคคสใจ ส่วนใหญ่มืบุคลิกภาพประเภทใใช้การคคสใจ

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพของผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร มีข้อควรอภิปรายและเสนอแนะดังนี้

บุคลิกภาพของผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ด้านทัศนคติ ผลการวิจัยพบว่า มีบุคลิกภาพประเภทเก็บตัว ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ถวิล วรรณปะเก (2524) ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ จำนวน 80 คน ผู้บริหารจำนวน 72 คน และครูจำนวน 441 คน เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า พบว่า ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า คุณลักษณะของผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนควรเป็นคนเปิดเผย ตรงไปตรงมา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และงานวิจัยของ ทศยา หงษ์สิทธิ์ (2531) ทำการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวน 80 คน ศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 183 คน โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสำรวจตนเองของ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช ประยุกต์จากทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล จุง ใช้วัดบุคลิกภาพ 4 ด้าน พบว่า บุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอ มีบุคลิกภาพด้านทัศนคติประเภทเปิดเผย อาจเป็นเพราะผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ส่วนมากเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาในระบบเก่าที่แผนการศึกษาชาติ ไม่เน้นในการพัฒนาบุคลิกภาพกระบวนการเรียนการสอน มีครูเป็นศูนย์กลางของการเรียน ซึ่งต่างกับแผนการศึกษาชาติ 2520 ที่กล่าวถึง จุดมุ่งหมายการศึกษาไว้ 9 ข้อ ในข้อ 6, ข้อ 8 กล่าวว่า ข้อ 6 ให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพและอนามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ข้อ 8 ให้มีความสามารถในการติดต่อทำความเข้าใจ และร่วมมือซึ่งกันและกัน รู้จักแสวงหาความจริง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหา และข้อขัดแย้งด้วยสติปัญญา และโดยสันติวิธี กระบวนการเรียนการสอนยังเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน (เสริมศรีไชยศรี, 2526) อีกทั้งผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนได้รับประสบการณ์ การนิเทศการสอนแบบดั้งเดิม ในขณะที่เป็นนิสิตฝึกสอน จากอาจารย์ที่ทำหน้าที่นิเทศการสอน ในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยครู และในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนจากผู้บังคับบัญชา และศึกษานิเทศก์ ซึ่งมีพฤติกรรมการนิเทศแบบตรวจรายงาน โดยผู้นิเทศเป็นผู้ควบคุม ออกคำสั่ง ลงโทษ ใช้ความคิดเห็น ประสบการณ์ ค่านิยมส่วนตัว บีบบังคับให้ครูยอมรับคำแนะนำ และความคิดเห็นของตน และมอบหมายงานให้ทำในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา (นิพนธ์ ไทยพานิช, 2529) หรือ

อาจเนื่องมาจากศึกษานิเทศก์และผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน มีหน้าที่ต้องปฏิบัติเหมือนกัน คือ มีหน้าที่ทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อปรับปรุงสมรรถภาพการเรียนการสอน โดยการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้ความร่วมมือมากกว่าการแนะนำหรือสั่งการอย่างเดียว (วไลรัตน์ บุณสุวาศี, 2530) ต่างกันแต่ว่าศึกษานิเทศก์เป็นบุคคลภายนอกโรงเรียน เป็นผู้นำทางวิชาการโดยตำแหน่ง เพราะทางราชการแต่งตั้งเป็นเจ้าของหน้าที่ให้เป็นผู้นำทางการสอน ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ขอบข่ายงานไว้ชัดเจน มีการสอบแข่งขันเพื่อคัดเลือกเข้ารับตำแหน่ง จึงทำให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี ต่อการนิเทศการศึกษา พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ ส่วนผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เป็นบุคลากรภายในโรงเรียน ที่มีตำแหน่งเมื่อสอบบรรจุเข้ารับราชการเป็นอาจารย์ผู้สอนเหมือนกับอาจารย์ผู้สอนคนอื่น ๆ ในโรงเรียน และได้รับตำแหน่งผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เมื่อผู้บริหารโรงเรียนเห็นชอบแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการให้มีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อแก้ปัญหาจำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอ ซึ่งผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนต้องปฏิบัติหน้าที่สามบทบาท บทบาทแรกเป็นอาจารย์ผู้สอนประจำวิชา ซึ่งโดยปกติมีงานสอนประจำไม่ต่ำกว่า 12 คาบต่อสัปดาห์ บทบาทที่สองดำรงตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชา หรือหัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน ซึ่งเป็นสายงานบริหารภายในโรงเรียน มีหน้าที่ประสานงานภายในหมวดวิชา หรือภายในฝ่ายภายในงาน ให้ทำงานสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน และบทบาทที่สามเป็นผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นบทบาทที่ทำหน้าที่เหมือนศึกษานิเทศก์ภายในโรงเรียน แต่ได้รับความรู้ในการนิเทศการศึกษาเพียงเข้ารับการอบรมจากศึกษานิเทศก์ในระยะสั้นเท่านั้น จึงอาจจะขาดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้นิเทศ อีกทั้งอาจารย์ผู้สอนในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา และผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ส่วนมากมีวุฒิทางการศึกษาในระดับเดียวกัน คือระดับปริญญาตรี จึงทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีความรู้ใกล้เคียงกัน และไม่ยอมรับ ไม่ศรัทธาในบทบาทของผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ประกอบกับการปฏิบัติงานด้านนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนยังไม่ได้กระทำอย่างจริงจังและไม่ต่อเนื่อง ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมีประสบการณ์น้อยเกี่ยวกับการนิเทศ อาจทำให้ไม่มั่นใจในบทบาทของตนเอง ต้องระมัดระวังในการปฏิบัติงาน จึงมีบุคลิกภาพด้านทัศนคติประเภทเก็บตัว ดังผลงานวิจัยของ ประสงค์ สังขะไชย (2527) นิวัตร นาคะเวช (2528) พบว่า โรงเรียนขาดผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถ ขาดความสนใจ และความร่วมมือ ทั้งยังไม่ยอมรับไม่ศรัทธาผู้นิเทศภายในโรงเรียน และ

ไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศ โรงเรียนขาดการวางแผนการนิเทศภายใน ทำให้การนิเทศ เป็นไปไม่ต่อเนื่อง ขาดการติดตาม และประเมินผล ขาดงบประมาณ และขาดขวัญกำลังใจ

เมื่อพิจารณาบุคลิกภาพด้านทัศนคติ ตามสถานภาพ พบว่า ผู้นิเทศงานวิชาการภายใน โรงเรียน อายุระหว่าง 36-40 ปี และ 51-56 ปี อายุราชการระหว่าง 11-15 ปี การศึกษาระดับปริญญาโท ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน สังกัดมหาวิทยาลัย ภาษาต่างประเทศ และอุตสาหกรรม อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีบุคลิกภาพประเภท เบิกเผย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนีย์ เฟื่องฟูเกียรติ (2531) พบว่า ผู้นิเทศที่มีอายุราชการระหว่าง 11-15 ปี หรืออายุระหว่าง 36-40 ปี มีความเข้าใจในเรื่องความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก จึงทำให้มีความมั่นใจ และรู้บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ผู้นิเทศ งานวิจัยของ อุทัย สร้อยสุข (2520) และปราโมทย์ สุวรรณกิจ (2531) พบว่า ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทมีความเข้าใจ ต่อการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมากกว่าผู้นิเทศที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้นย่อมมีความเข้าใจด้านงานนิเทศวิชาการสูงขึ้นด้วย อาจเป็นเพราะผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทเป็นผู้ที่ชอบแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตระหนักถึงความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และมีความกระตือรือร้น จึงทำให้มีโอกาสได้รับความรู้และข่าวสารทางการศึกษาใหม่ ๆ ที่จะปรับปรุงตนเองเสมอ งานวิจัยของ โชคดี สักดีสวัสดิ์ (2531) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจ การนิเทศการศึกษาในระดับมาก และมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความอาวุโสทั้งในตำแหน่งหน้าที่การงาน และอาวุโสในวัยวุฒิ คือมีอายุระหว่าง 51-56 ปี จึงมีความคิดและสายตาทันมองไกล ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ ภิญโญ สาธร (อ้างใน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2521) ที่ว่า การนิเทศการศึกษาต้องการ "การมองเห็นโดยรอบ" เป็นการมองอย่างกว้างขวาง ซึ่งต้องอาศัย การฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนมีโอกาสได้รับการอบรม สัมมนา และอื่น ๆ ที่เป็นการเพิ่มพูนความรู้มากกว่าผู้นิเทศคนอื่น เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็น ผู้นำระดับโรงเรียน ย่อมต้องรับรู้ และเข้าใจมากกว่า เพื่อที่จะดำเนินงานได้ถูกต้องตามนโยบาย ที่วางไว้ ซึ่งอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้บริหารมีความเข้าใจในเรื่องการนิเทศการศึกษามากกว่า ผู้นิเทศคนอื่น ๆ หรืออาจเป็นเพราะผู้ที่เป็นผู้บริหารการศึกษานั้นต้องมีทักษะที่จำเป็น 3 ทักษะ คือ ทักษะในคตินิยม ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางเทคนิค (นพพงษ์ บุญจิตตราคุลย์,

2529) และประกอบด้วยคุณสมบัติพิเศษของผู้นำ 5 ประการ คือ ความมีชีวิตชีวาและทนทาน ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการจูงใจคน ความรับผิดชอบ และความฉลาดไหวพริบ (บาร์นาร์ด (Barnard) อ้างใน ภิญโญ สาร, 2519) จึงทำให้ผู้บริหารมีบุคลิกภาพด้านทัศนคติประเภทเปิดเผย และสำหรับหัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน ที่รับตำแหน่ง ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนนั้น ส่วนมากไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ผู้สอน ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานภายในฝ่ายและงานของคนเท่านั้น ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะคัดเลือกแต่งตั้งจากผู้ที่มีความอาวุโสทางด้านวัยวุฒิ ซึ่งในสังคมไทยปัจจุบันยังยึดถือและยอมรับระบบอาวุโส ประกอบกับผู้อาวุโสเป็นผู้ที่มีความคิด และสายตาที่มองไกล จึงทำให้มีความมั่นใจ ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนที่อยู่ในหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ และอุตสาหกรรม ถ้าพิจารณาตามลักษณะวิชาแล้ว ผู้ที่จะเรียนภาษาและสามารถสื่อสารถ่ายทอดได้นั้นต้องเป็นผู้ที่กล้าแสดงออก สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นคนกระตือรือร้น และมีความมั่นใจในตนเองสูง หมวดวิชาอุตสาหกรรมนั้นเป็นลักษณะวิชาที่แสดงออกอย่างตรงไปตรงมา ตามผลงานที่ปรากฏ จึงมีลักษณะเปิดเผย ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษนั้น งานวิจัยของวันทนีย์ เฟื่องฟูเกียรติ (2531) พบว่า ผู้นิเทศที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะมีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ในทุก ๆ ด้าน เช่น งบประมาณ บุคลากร รวมทั้งขวัญกำลังใจ

บุคลิกภาพของผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ด้านการรับรู้ความเป็นจริง ผลการวิจัย พบว่า มีบุคลิกภาพประเภทที่มีความรู้สึกและการรู้ที่รวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คิมบอลล์ ไวลส์ (Kimball Wiles) ที่ว่าการทำงานของผู้นิเทศ ต้องไวต่อการรับรู้ความรู้สึกของกันและกัน รับรู้และสัมผัสความรู้สึกต่าง ๆ ของกันและกัน และปฏิบัติได้ถูกต้องและสอดคล้องตามวาระนั้น ๆ (อ้างถึงในไวลอร์คิน บุนสูวส์คี, 2530) และนพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2525) ที่ว่าคุณสมบัติประจำตัวของผู้นิเทศต้องมีความคิดริเริ่มดี มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และไวต่อการรับรู้ ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้นิเทศตระหนักว่า ในการนิเทศศึกษานั้น การปฏิบัติและทฤษฎีต้องไปด้วยกัน จะนำมาใช้เพียงอย่างเดียวไม่ได้ เพราะต้องเข้าถึงสภาพความเป็นจริงของผู้รับการนิเทศ ต้องรู้จักประยุกต์ทฤษฎีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ทรีทาวา (Trethawa อ้างถึงในหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2521) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาทำหน้าที่ เชื่อมโยงทฤษฎี และการปฏิบัติให้สัมพันธ์กัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของทัตยา หงษ์สิทธิ์ (2531) พบว่า ศักษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

มีบุคลิกภาพด้านการรับรู้ความเป็นจริง ประเภทมีความรู้สึกและการรู้ที่รวดเร็ว เช่นกัน

บุคลิกภาพของผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ด้านการพิจารณาต่อสิ่งที่รับรู้ ผลการวิจัย พบว่า มีบุคลิกภาพประเภทใช้ความคิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คิมบอลล์ ไวลส์ (Kimball Wiles) ที่กล่าวว่า ลักษณะของผู้นิเทศต้องใช้เหตุผลและความเข้าใจเป็นพื้นฐาน ในการพิจารณาหรือตัดสินใจ (อ้างถึงใน วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2530) ซึ่งเป็นเพราะภาระกิจของผู้นิเทศเมื่ออยู่ในภาวะที่ต้องตัดสินใจนั้นจะต้องให้เหตุผล มีหลักเกณฑ์ มีขั้นตอน สามารถตัดสินใจได้อย่างฉับพลัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวิล วรรณปะเก (2524) พบว่า ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้นิเทศต้องสามารถตัดสินใจได้ รวดเร็วและแม่นยำ และงานวิจัยของทัตยา หงษ์สิทธิ์ (2531) พบว่า ศึกษานิเทศก์ สำนักงาน การประถมศึกษาแห่งชาติ มีบุคลิกภาพด้านการพิจารณาต่อสิ่งที่รับรู้ ประเภทใช้ความคิดเช่นกัน

เมื่อพิจารณาบุคลิกภาพด้านการพิจารณาต่อสิ่งที่รับรู้ ตามสถานภาพ พบว่า ผู้นิเทศงาน วิชาการภายในโรงเรียน ที่มีอายุราชการน้อยกว่า 6 ปี มีบุคลิกภาพประเภทใช้ความรู้สึก อาจ เป็นเพราะยังมีประสบการณ์ในการทำงานน้อย จึงยังไม่มี ความมั่นใจในการตัดสินใจ ตามที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530) ได้กล่าวไว้ว่า ในด้านประสบการณ์ยังเป็นค่านิยมและความเชื่อถือ ของคนไทย ฉะนั้นผู้ที่ทำหน้าที่นี้เทศในโรงเรียนจึงควรมีประสบการณ์ในการทำงานมากพอสมควร

บุคลิกภาพของผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ด้านแบบนิยามที่ใช้กระทำการ ในการพิจารณาตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า มีบุคลิกภาพประเภทใช้การตัดสินใจ นั้นเป็นเพราะผู้นิเทศ ต้องใช้วิธีการนิเทศการศึกษาด้วยเหตุผลและสติปัญญาที่ปฏิบัติจริงได้ (ภิญโญ สาธร, 2519) ต้องตัดสินใจได้ง่าย รวดเร็ว โดยไม่มีความคับข้องใจ ความสับสน และความขัดแย้งมากนัก เมื่ออยู่ในภาวะที่ต้องตัดสินใจ ซึ่งต้องอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุมีผล ถ้าบางครั้งตัดสินใจโดย ไม่ไตร่ตรองเสียก่อนก็ยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หลังจากทบทวนใหม่ก็สามารถปรับการตัดสินใจ ได้รวดเร็ว และกระทำอย่างมั่นคงหนักแน่น ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้นิเทศไม่มีปัญหาเรื่องการรักษา เวลา เพราะสามารถทำงานได้เสร็จตามกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวิล วรรณปะเก (2524) พบว่า ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้นิเทศงาน วิชาการภายในโรงเรียนควรเป็นผู้ที่ตัดสินใจได้รวดเร็วและแม่นยำ และงานวิจัยของทัตยา หงษ์สิทธิ์ (2531) พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ มีบุคลิกภาพด้าน แบบนิยามที่ใช้กระทำการในการพิจารณาตัดสินใจ ประเภทใช้การตัดสินใจ เช่นกัน

เมื่อพิจารณาบุคลิกภาพด้านแบบนิยามที่ใช้กระทำในการพิจารณาตัดสินใจตามสถานภาพพบว่า ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนที่มีอายุระหว่าง 51-55 ปี อายุราชการระหว่าง 26-30 ปี ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดหมวดวิชาเกษตรกรรม และกิจกรรม มีบุคลิกภาพประเภทใช้การรับรู้ ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนที่มีอายุระหว่าง 51-55 ปี อายุราชการระหว่าง 26-30 ปี เป็นผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนนั่นเอง ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา จึงยอมเข้าใจว่าการนิเทศการศึกษาคือการทำงานร่วมกัน โดยให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ โดยผู้บริหารอาจจะยึดแนวคิดที่ว่า การตัดสินใจร่วมกันย่อมจะนำไปสู่การรับผิดชอบร่วมกัน (วไลรัตน์ บุตสวัสดิ์, 2530) สำหรับหมวดวิชาเกษตรกรรม และกิจกรรม ลักษณะวิชาต้องการผลที่ปรากฏชัดเจน ต้องศึกษาข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและไม่ผิดพลาด

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน

1. ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภทเก็บตัว หน่วยงานควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ และควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้นิเทศ อาจใช้กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เช่น จิตบำบัดโดยกลุ่ม (Therapy group) การเข้ากิจกรรมทางสังคม (Social activities) การฝึกอบรมเชิงทางด้านมนุษยสัมพันธ์ การร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การฝึกอบรมมนุษยสัมพันธ์ (T-group) เพราะการพัฒนาบุคลิกภาพเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
2. ควรจัดอบรมหลักสูตรต่อเนื่องในเรื่องการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และจัดให้มีการสัมมนาระหว่างผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนเดียวกันอย่างน้อยเทอมละครั้ง
3. ควรสนับสนุนให้ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในสาขาวิชานิเทศการศึกษา
4. ควรพิจารณาบุคคลที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมปฏิบัติหน้าที่ผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ควรมีการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนตามที่กรมสามัญศึกษากำหนด